

CHÍNH SÁCH CỦA MỸ ĐỐI VỚI CUBA DƯỚI THỜI TỔNG THỐNG DONALD TRUMP (2017-2021)

US POLICY TOWARDS CUBA UNDER PRESIDENT DONALD TRUMP (2017-2021)

ĐÀO THỊ MỘNG NGỌC^(*) và NGUYỄN ĐỨC QUÂN^()**

THÔNG TIN	TÓM TẮT
<p>Ngày nhận bài: 01-11-2025 Ngày biên tập xong: 26-11-2025 Ngày duyệt đăng: 30-11-2025 Mã số: TCKH54-22-2025 ISSN: 2525 – 2429</p> <p>Từ khóa: Mỹ, Cuba; Donald Trump; Fidel Castro; Đạo luật Helms-Burton, chính sách cấm vận.</p> <p>Key words: US; Cuba; Donald Trump; Fidel Castro; Helms-Burton Act; embargo policy.</p>	<p><i>Chính sách cấm vận toàn phần của Mỹ đối với Cuba chính thức có hiệu lực từ năm 1962 và kéo dài cho đến tận ngày nay. Lệnh cấm vận Mỹ áp dụng đối Cuba được đánh giá là lệnh cấm vận lâu dài nhất trong lịch sử hiện đại đối với một quốc gia có chủ quyền, và là lệnh cấm vận gây thiệt hại nặng nề nhất trong số các lệnh cấm vận Mỹ áp đặt với các quốc gia khác trên thế giới. Trong nhiệm kỳ 2017-2021 và nhiệm kỳ từ 2025 cho đến nay của tổng thống Mỹ Donald Trump, chính sách này vẫn được Mỹ tiếp tục thực hiện. Bên cạnh đó, trong lĩnh vực chính trị - ngoại giao, D. Trump trở thành tổng thống đầu tiên của Mỹ cho phép ban hành một phần Tiêu đề III của Luật Helms-Burton. Ngoài ra, chính phủ Trump cũng nới lỏng chính sách đối với Cuba trên các lĩnh vực khác như y tế, giáo dục, viễn thông và du lịch. Kết quả nghiên cứu cho thấy, về cơ bản, chính quyền D. Trump vẫn duy trì chính sách cấm vận đối với Cuba, xóa bỏ một số thành quả mà chính quyền của cựu tổng thống Barack Obama đạt được trong chính sách đối với Cuba ở giai đoạn trước.</i></p> <p>ABSTRACT: <i>The US embargo on Cuba officially took effect in 1962 and continues to this day. The US embargo on Cuba is considered the longest embargo in modern history against a sovereign country, and the most damaging embargo among the US embargoes against other countries in the world. During the 2017-2021 term and the term from 2025 to present of US President Donald Trump, this policy has continued to be implemented by the US. In addition, in the political and diplomatic field, D. Trump became the first US president to allow the issuance of part of Title III of the Helms-Burton Act. In addition, the Trump administration also loosened its policy towards Cuba in other areas such as health, education, telecommunications and tourism. Research</i></p>

(*) TS. Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, ngocdtm@hcmue.edu.vn

(**) ThS. Trường Đại học Văn Lang, quan.nd@vlu.edu.vn

results show that, basically, the D. Trump administration still maintains the embargo policy towards Cuba, erasing some of the achievements that the administration of former President Barack Obama achieved in its policy towards Cuba in the previous period.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong lịch sử quan hệ quốc tế hiện đại, chính sách của Mỹ đối với Cuba diễn biến vô cùng phức tạp, có những giai đoạn hòa dịu, nhưng căng thẳng vẫn là chủ đạo. Đây là hai quốc gia láng giềng của nhau, nhưng dưới sự tác động mạnh mẽ của tình hình quốc tế cũng như tư duy của thời kỳ Chiến tranh lạnh, nên cho đến nay, Mỹ và Cuba vẫn chưa xây dựng được mối quan hệ mang tính chất hữu nghị, tin cậy như các quốc gia khác trong cộng đồng Mỹ Latinh nói riêng và thế giới nói chung.

Mỹ chính thức áp dụng chính sách cấm vận từng phần đối với Cuba từ năm 1961. Đến năm 1962, lệnh cấm vận toàn phần có hiệu lực. Tính đến thời điểm hiện nay, lệnh cấm vận của Mỹ đối với Cuba kéo dài hơn 60 năm. Kể từ sau Chiến tranh lạnh kết thúc (1989), nước Mỹ đã trải qua 6 đời tổng thống: G. H. W. Bush (1989-1993), B. Clinton (1993-2001), G. W. Bush (2001-2009), B. Obama (2009-2017), Donald Trump (2017-2021), Joe Biden (2021-2025), Donald Trump (2025-nay). Ở Cuba, từ năm 2006, Raul Castro đảm nhiệm vị trí lãnh đạo thay anh trai Fidel Castro; từ tháng 8-2018 đến nay, Miguel Díaz-Canel kế nhiệm chức vụ Chủ tịch Hội đồng Nhà nước Cuba của Raul Castro.

Về cơ bản, mỗi đời tổng thống Mỹ đều đã tiến hành một số hình thức đối thoại với lãnh đạo Fidel Castro, Raul Castro và các đại diện của chính quyền Cuba. Bước ngoặt trong mối quan hệ giữa hai nước diễn ra vào thời điểm ngày 17-12-2014, khi Mỹ và Cuba tuyên bố xúc tiến bình thường hóa quan hệ ngoại giao.

Mặc dù còn nhiều bất đồng, nhưng quan hệ ngoại giao song phương Mỹ và Cuba đã đạt đến tầm cao chưa bao giờ có được. Tuy nhiên, đầu năm 2017, tỷ Donald Trump đắc cử chức vụ tổng thống thứ bốn mươi lăm, và sau đó tiếp tục đắc cử chức vụ tổng thống Mỹ thứ bốn mươi bảy (nhiệm kỳ từ năm 2025 đến nay) của nước Mỹ, chính sách của Mỹ đối với Cuba đã có những thay đổi đáng kể. Nhìn chung, mục tiêu của chính quyền Donald Trump đối với Cuba không thay đổi, nhưng biện pháp thực hiện hầu như đi ngược lại với những gì mà tổng thống tiền nhiệm đã tiến hành.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái quát chính sách của Mỹ đối với Cuba dưới thời tổng thống Donald Trump (2017-2021)

Ngày 20-01-2017, tỷ Donald Trump chính thức nhậm chức Tổng thống thứ bốn mươi lăm của nước Mỹ. Tân Tổng thống Mỹ Donald Trump đã thể hiện rõ hình ảnh của một Tổng thống quyết đoán, cho thi hành một loạt các hành động mạnh mẽ trong các công việc nội bộ lẫn ngoại giao để thực hiện chính sách mới của mình. Trong bối cảnh chung đó, dưới sự lãnh đạo nước Mỹ của tổng thống D. Trump, chính sách của Mỹ đối với Cuba cũng có những thay đổi đáng kể.

Trong quá trình thực thi chính sách của Mỹ trong cả lĩnh vực đối nội và đối ngoại, tổng thống D. Trump xác định yếu tố then chốt trong cách tiếp cận thế giới trong cụm từ thường được lặp đi lặp lại “Nước Mỹ trên hết” [6]. Đối với Cuba, từ khi tranh cử vị trí tổng thống thứ

bốn mươi lăm của nước Mỹ, tỷ D. Trump từng tuyên bố từ bỏ quá trình bình thường hóa quan hệ giữa hai nước nếu Mỹ không đạt được những thỏa thuận thực sự với Cuba. Ông đã đưa những nhân vật cứng rắn chỉ trích Cuba vào nhóm cố vấn thân cận nhất. Về logic, Tổng thống D. Trump sẽ cân nhắc những gì mà người tiền nhiệm đã thực hiện trong tiến trình bình thường hóa quan hệ với Cuba. Ông Trump đã xem xét mức độ quan trọng của mối quan hệ này với hiện thực Mỹ, đặc biệt trong lĩnh vực thương mại và đầu tư, khi cả một mạng lưới kinh tế mới đang hình thành và hướng tới phá bỏ cấm vận nhiều hơn là trở lại vực sâu trước thời điểm ngày 17-12-2014.

Sau khi đắc cử, trong chính sách đối với Cuba, Tổng thống D. Trump vẫn tiếp tục lệnh cấm vận mà các đời tổng thống Mỹ trước đó đã thực hiện. Tổng thống D. Trump nhiều lần tuyên bố muốn xóa bỏ những thỏa thuận với Cuba của cựu tổng thống Barack Obama, nhất là về vấn đề bình thường hóa quan hệ ngoại giao giữa hai nước. Vào ngày 16-6-2017, tại trung tâm của cộng đồng người Cuba lưu vong ở Mỹ, Tổng thống D. Trump tuyên bố lập tức xóa bỏ một phần thỏa thuận đã đạt được giữa chính quyền Obama với Cuba mà chính quyền Trump cho là bất bình đẳng. Chính quyền Trump thắt chặt hơn nữa chính sách đối với Cuba về mặt kinh tế, du lịch, hạn chế chặt chẽ dòng tiền chảy vào Chính phủ Cuba. “*Ông Trump nhấn mạnh, chính sách của Mỹ đối với Cuba của chính quyền tiền nhiệm không thể làm cho người dân Cuba được hưởng lợi, đối tượng hưởng lợi chỉ có chính phủ Cuba. Chính sách mới do chính quyền Trump thực thi sẽ làm cho người dân Cuba và Mỹ được hưởng lợi*” [1, tr.12]

Nhìn chung, chính sách của Mỹ đối với Cuba thời kỳ này vẫn tiếp tục mục tiêu làm thay đổi chế độ chính trị ở Cuba. Mỹ sẽ thực hiện nhiều biện pháp khác nhau, với những mức độ khác nhau, trên tất cả các lĩnh vực

chính trị - ngoại giao, kinh tế, y tế, dịch vụ viễn thông và du lịch...

2.2. Quá trình triển khai chính sách của Mỹ đối với Cuba dưới thời tổng thống Donald Trump (2017-2021)

Chính sách ngoại giao của Mỹ đối với Cuba trong thời gian đầu của nhiệm kỳ tổng thống D. Trump được thể hiện rõ trong Chiến lược An ninh Quốc gia 2017. Theo đó chính quyền D. Trump đã xác định bốn mục tiêu trong chính sách đối với Cuba như sau: *Thứ nhất*, tăng cường tuân thủ luật pháp Mỹ, đặc biệt là các điều khoản chi phối lệnh cấm vận Cuba và cấm du lịch; *Thứ hai*, buộc chế độ Cuba phải chịu trách nhiệm về sự đàn áp và vi phạm nhân quyền mà chính sách của Obama đã bỏ qua; *Thứ ba*, thúc đẩy hơn nữa lợi ích an ninh quốc gia và chính sách đối ngoại của Mỹ và của người dân Cuba; *Thứ tư*, đặt nền móng cho việc trao quyền cho người dân Cuba để phát triển quyền tự do kinh tế và chính trị lớn hơn [10]. Như vậy, chính sách này cho thấy rằng bất kỳ sự cải thiện nào nữa trong chính sách của Mỹ đối với Cuba sẽ phụ thuộc hoàn toàn vào sự sẵn lòng của chính phủ Cuba trong việc cải thiện cuộc sống của người dân Cuba, bằng cách thực hiện nhà nước pháp quyền, tôn trọng nhân quyền và thực hiện các bước cụ thể để thúc đẩy chính trị và quyền tự do kinh tế.

Cũng trong năm 2017, Bản Ghi nhớ của tổng thống về tăng cường chính sách của Mỹ đối với Cuba khẳng định chính sách của Mỹ “*được định hướng bởi lợi ích chính sách đối ngoại và an ninh quốc gia của Mỹ*” [11]. Các hành động ban đầu được nêu trong bản ghi nhớ này, bao gồm hạn chế một số giao dịch tài chính và đi lại, cải thiện nhân quyền, khuyến khích pháp quyền, thúc đẩy thị trường tự do và doanh nghiệp tự do, cũng như thúc đẩy dân chủ ở Cuba. Phía Mỹ cần đảm bảo rằng, sự hợp tác giữa Mỹ và Cuba sẽ thúc đẩy lợi ích của Mỹ và người dân Cuba. Những lợi ích này bao gồm: Thúc đẩy nhân quyền của Cuba; khuyến khích

sự phát triển của khu vực tư nhân Cuba độc lập với sự kiểm soát của chính phủ; thực thi các lệnh trục xuất cuối cùng đối với công dân Cuba tại Mỹ; bảo vệ an ninh quốc gia, sức khỏe cộng đồng và sự an toàn của Mỹ, bao gồm thông qua sự tham gia thích hợp vào các vụ án hình sự và nỗ lực đảm bảo sự hồi hương của những người chạy trốn khỏi cơ quan công lý Mỹ đang sống ở Cuba hoặc đang được chính phủ Cuba chứa chấp; hỗ trợ nền nông nghiệp Mỹ; nâng cao hiểu biết của Mỹ về các thách thức khoa học và môi trường; và tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động hàng không dân dụng an toàn [11]

Về chính sách kinh tế, cũng như các đòi hỏi tổng thống Mỹ trước đó, chính quyền Trump vẫn duy trì thực hiện chính sách cấm vận đối với Cuba. Tổng thống D. Trump và chính phủ Mỹ thời kỳ này tiếp tục thực hiện hàng loạt các biện pháp để cấm vận Cuba. Theo đó, chính quyền D. Trump cấm người dân Mỹ được giao dịch làm ăn với khoảng 180 tổ chức chính phủ, các công ty du lịch và công ty cổ phần của Cuba; các chuyến thăm qua lại giữa người dân hai nước bị hạn chế; việc đi lại theo diện cá nhân của người Mỹ tới Cuba sẽ khó khăn hơn theo quy định mới, họ chỉ có thể thực hiện các chuyến đi được ủy quyền tới Cuba nhưng phải thông qua một tổ chức có trụ sở tại Mỹ hoặc đi cùng một đại diện Mỹ của tổ chức đó.

“Ủng hộ lệnh cấm vận kinh tế đối với Cuba được mô tả trong phần 4 (7) của Đạo luật Đoàn kết Dân chủ và Tự do Cuba (LIBERTAD) năm 1996 (lệnh cấm vận); Đảm bảo tuân thủ luật cấm du lịch tới Cuba; Tăng cường nỗ lực hỗ trợ người dân Cuba thông qua việc mở rộng các dịch vụ Internet, báo chí tự do, doanh nghiệp tự do, hiệp hội tự do và du lịch hợp pháp; Không khôi phục chính sách “Chân ướt, chân khô”, chính sách đã khuyến khích hàng nghìn công dân Cuba bắt chấp tình mạng để đến Mỹ bất hợp pháp” [8].

Đáp lại tuyên bố của Tổng thống D. Trump, ngày 17-6-2017, Chính phủ Cuba đã

bác bỏ quyết định điều chỉnh chính sách đối với Cuba của chính quyền Tổng thống Trump. Chính phủ Cuba nhấn mạnh tầm quan trọng của sự chung sống văn minh và hòa bình cùng nhau vì lợi ích của quốc gia và nhân dân hai nước.

Ngày 19-6-2017, Bộ trưởng Ngoại giao Cuba Bruno Rodriguez khẳng định, *“những điều chỉnh mới của chính quyền Tổng thống Trump đã phớt lờ sự ủng hộ của đa số các nghị sĩ, trong đó có nhiều nghị sĩ đảng Cộng hòa; của lĩnh vực doanh nghiệp, một số tổ chức xã hội dân sự, người di cư Cuba cũng như của giới báo chí, truyền thông xã hội và quan điểm của công chúng Mỹ về việc dỡ bỏ lệnh cấm vận và bình thường hóa quan hệ giữa Cuba và Mỹ. Quyết định này cũng đã phớt lờ quan điểm của đại đa số nhân dân Cuba mong muốn có mối quan hệ tốt đẹp hơn với nhân dân Mỹ. Bộ trưởng Ngoại giao Cuba cho rằng, chính sách mới của Mỹ đối với Cuba là một bước thụt lùi trong tiến trình tái thiết lập quan hệ song phương hai năm trước”* [5]. Mặc dù vậy, Bộ trưởng Ngoại giao Cuba Bruno Rodriguez vẫn khẳng định, *“Cuba vẫn sẵn sàng tổ chức các cuộc đàm phán với Mỹ trên cơ sở tôn trọng, có đi có lại và không từ bỏ các nguyên tắc hay nhượng bộ đối với chủ quyền và độc lập của nước này”* [5].

Từ tháng 11-2016 đến tháng 8-2017, chính quyền D. Trump cáo buộc Cuba tiến hành một cuộc tấn công bằng sóng âm nhằm vào các nhà ngoại giao Mỹ và Canada từng làm việc tại Cuba. Mỹ đã rút 60% nhân viên Đại sứ quán Mỹ tại Cuba, chỉ để lại các nhân viên khẩn cấp, đóng cửa một phần Đại sứ quán tại Cuba, đồng thời trục xuất 15 nhà ngoại giao Cuba tại Washington về nước. Cuba đã bác bỏ cáo buộc của Mỹ và mở ra một cuộc điều tra về vụ việc, đồng thời kêu gọi Mỹ đưa ra các bằng chứng xác thực cho các cáo buộc của mình. Ngày 10-7-2018, giới chức Cuba khẳng định, sau hơn 1 năm, cuộc điều tra chung giữa các chuyên gia của Cuba và Mỹ đã không thu được bất kỳ bằng chứng đáng tin cậy

hay kết luận khoa học nào liên quan đến các cáo buộc của chính quyền Mỹ. Cuba một lần nữa khẳng định sẽ đảm bảo an toàn và sức khỏe cho mọi công dân nước ngoài đến với Cuba. Sự kiện này càng gây thêm tác động tiêu cực đến mối quan hệ Mỹ và Cuba vốn căng thẳng dưới thời Tổng thống D. Trump.

Ngày 25-11-2016, lãnh tụ vĩ đại, nhà Cộng sản ưu tú, cựu Chủ tịch Cuba Fidel Castro qua đời ở tuổi 90. Sự qua đời của Ông dẫn đến nhiều đồn đoán về tương lai của đất nước Cuba mà Ông đã dày công xây dựng - một đất nước có nền kinh tế kế hoạch hóa tập trung, xã hội chủ nghĩa. Đồng thời, sự kiện này cũng khép lại một chương dài trong câu chuyện đang tiếp diễn của chính sách Mỹ đối với Cuba, của mối quan hệ Mỹ và Cuba.

Ngày 19-4-2018, Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước và Hội đồng Bộ trưởng Cuba (2013-2018) Miguel Diaz-Canel được cựu Chủ tịch Raul Castro bổ nhiệm làm chủ tịch Hội đồng nhà nước và Hội đồng Bộ trưởng của Cuba. Trong diễn văn nhậm chức trước Quốc hội, Ông Diaz-Canel phát biểu: *“Tôi đảm đương trách nhiệm khi được bầu chọn, với niềm tin rằng, chúng ta, những người dân Cuba, sẽ trung thành với di sản của Tổng tư lệnh Fidel Castro Ruz, noi theo tám gương của Raul Castro Ruz, lãnh tụ hiện tại của tiến trình cách mạng”*; *“Điều rất rõ ràng là đối với chúng ta, Đảng Cộng sản Cuba là lực lượng lãnh đạo tối thượng của xã hội và nhà nước, bảo đảm tình đoàn kết của đất nước Cuba”*; *“Tôi khẳng định rằng, Đại tướng Raul Castro Ruz, với tư cách Bí thư thứ nhất Đảng Cộng sản Cuba, sẽ đứng đầu các quyết định quan trọng nhất đối với hiện tại và tương lai của đất nước”*; *“Tôi xin khẳng định rằng chính sách đối ngoại của Cuba sẽ không thay đổi và không ai có thể đạt được mục đích làm suy yếu cách mạng hay khiến nhân dân Cuba quỳ gối, bởi vì Cuba không nhượng bộ chủ quyền và độc lập của mình, không đàm phán các nguyên tắc của*

mình và cũng không chấp nhận các điều kiện ràng buộc. Không bao giờ chúng ta lùi bước trước áp lực và lời hăm dọa, những thay đổi, nếu cần thiết, sẽ do nhân dân Cuba quyết định một cách tự chủ”; *“Chúng ta hãy thề bảo vệ tới hơi thở cuối cùng cuộc Cách mạng xã hội chủ nghĩa”*; *“Ngày hôm nay không thể thiếu những tiếng hô vang: Chủ nghĩa xã hội hay là chết!”* [2, tr.5-7]. Qua bài phát biểu, Chủ tịch Cuba Miguel Diaz-Canel cho thấy rằng Cuba sẽ kiên định con đường xã hội chủ nghĩa trong chính sách đối nội lẫn đối ngoại.

Dự thảo Hiến pháp sửa đổi Cuba (2018) nhấn mạnh, *“chế độ xã hội chủ nghĩa của Cuba là không thể thay đổi, Đảng Cộng sản Cuba là lực lượng lãnh đạo tối cao của xã hội và đất nước. Cuba là nhà nước xã hội chủ nghĩa pháp trị, dân chủ và có quyền độc lập”* [2, tr.7]. Đây cũng là một trong những yếu tố tác động đến chính sách của Mỹ đối với Cuba ở giai đoạn sau này.

Chính sách của Mỹ đối với Cuba dưới thời tổng thống D. Trump càng trở nên căng thẳng hơn bất kỳ đời tổng thống Mỹ nào trước đó. Sự kiện cho thấy điều này là vào ngày 4-3-2019, Tổng thống Trump trở thành tổng thống đầu tiên của Mỹ cho phép ban hành một phần Tiêu đề III của Luật Helms-Burton.

Đạo luật Helms-Burton được soạn thảo từ tháng 11-1994 bởi Jesse Helms - Chủ tịch Ủy ban Đối ngoại Thượng viện, và Dan Burton - chủ tịch của Tiểu ban Hạ viện Mỹ về các vấn đề Tây bán cầu. Đây là *“Đạo luật tự do và đoàn kết dân chủ Cuba” (Cuban Liberty and Democratic solidarity – LIBERTAD act)*, hay còn gọi là *Luật Helms/Burton*. Luật này được đưa ra để trừng phạt nặng nề hơn nữa nền kinh tế Cuba và ngăn chặn Tổng thống Clinton làm bất cứ điều gì để cải thiện quan hệ với Cuba. Đến tháng 7-1996, *Tổng thống Clinton ban hành Chương III (Tiêu đề III) Luật Helms/Burton* (về vấn đề đòi kiện tài sản ở Cuba, theo đó, các công dân Mỹ sở hữu các bất động sản ở Cuba trước cuộc cách mạng 1959

có quyền được kiện lên các tòa án Mỹ, đòi tiền bồi thường từ các công ty nước ngoài đang làm ăn tại Cuba mà họ cho rằng đang khai thác các bất động sản đó), đề ra thời hạn 6 tháng để các công dân Mỹ tiến hành thủ tục pháp lý cho các vụ kiện có liên quan. Tuy nhiên, đạo luật này thường được các đời Tổng thống Mỹ, kể cả Tổng thống B. Clinton ra tuyên bố tạm dừng áp dụng trong vòng 6 tháng/lần.

Các nội dung chính của Đạo luật Helms/Burton là: 1) Tăng cường các lệnh trừng phạt quốc tế đối với chính phủ Castro; 2) Hỗ trợ một Cuba tự do và độc lập; 3) Bảo vệ quyền sở hữu của công dân Mỹ; 4) Không cho phép nhập cư vào Mỹ hoặc sẽ trục xuất khỏi Mỹ đối với những ai liên quan đến việc tịch thu hoặc buôn bán tài sản của công dân Mỹ ở Cuba.

Theo chính phủ Mỹ, nước này thực hiện Đạo luật Helms-Burton nhằm các mục đích sau:

1) Hỗ trợ nhân dân Cuba giành lại tự do và thịnh vượng, cũng như tham gia cộng đồng các quốc gia dân chủ đang phát triển mạnh mẽ ở Tây bán cầu;

2) Tăng cường các biện pháp trừng phạt quốc tế đối với chính quyền Castro;

3) Hỗ trợ cho an ninh quốc gia của Mỹ khi đối mặt với các mối đe dọa liên tục từ chính phủ Castro, hành vi “trộm cắp” tài sản của công dân Mỹ bởi chính phủ Castro, và sự thao túng chính trị của chính phủ Castro dẫn đến việc người dân Cuba di cư hàng loạt đến Mỹ;

4) Khuyến khích tổ chức các cuộc bầu cử dân chủ tự do và công bằng ở Cuba, được tiến hành dưới sự giám sát của các quan sát viên được quốc tế công nhận;

5) Cung cấp một khuôn khổ chính sách cho sự hỗ trợ của Mỹ đối với nhân dân Cuba nhằm đối phó với việc thành lập một chính phủ chuyển tiếp hoặc một chính phủ được bầu cử dân chủ ở Cuba;

6) Bảo vệ công dân Mỹ khỏi bị tịch thu và buôn bán trái pháp luật tài sản bị tịch thu bởi chính phủ Castro [7].

Đạo luật này thể hiện mâu thuẫn cơ bản tồn tại giữa Mỹ và Cuba: chủ quyền so với quốc gia thống trị. Sự ác cảm về ý thức hệ đối với chủ nghĩa xã hội với tư cách là một mô hình chính trị và xã hội chỉ là cái cớ đã được tiết lộ bởi thực tế là Mỹ đã bình thường hóa quan hệ thương mại và ngoại giao với Trung Quốc và Việt Nam [5, tr.55].

Đạo luật Helms-Burton không có hiệu lực toàn bộ. Tiêu đề III, cung cấp các thủ tục tư pháp dân sự tại các tòa án Mỹ để đòi tài sản bị tịch thu, không có hiệu lực cho đến ngày 01-8-1996, sau khi Tổng thống Clinton quyết định thi hành luật và đồng thời trì hoãn hành động pháp lý vào ngày 16 tháng 7. Theo đó, tổng thống có thể hoãn việc thực hiện Tiêu đề III sáu tháng một lần và/hoặc trì hoãn việc thực thi nó trong sáu tháng sau khi ký ban hành.

Như vậy, chính quyền Trump áp dụng các biện pháp khác trong Tiêu đề III đã gây thêm áp lực lên Cuba. Biện pháp này sẽ cho phép khởi kiện tại tòa án Mỹ chống lại các doanh nghiệp Mỹ đầu tư vào danh sách 200 doanh nghiệp và công ty Cuba có liên hệ với quân đội và các cơ quan tình báo Cuba, trong đó có các liên doanh với các công ty châu Âu và Mỹ Latinh nhưng chính quyền Trump đã tuyên bố rằng những công ty đó không thể bị kiện. Điều này có thể làm phức tạp thêm những nỗ lực quan trọng của Cuba nhằm thu hút vốn nước ngoài để hỗ trợ nền kinh tế đang gặp khó khăn của nước này.

Cho dù có những điều chỉnh về chính sách của Mỹ đối với Cuba, cốt lõi của việc nói lại quan hệ ngoại giao song phương vẫn còn nguyên vẹn. Đại sứ quán Mỹ tại Cuba và Đại sứ quán Cuba tại Mỹ vẫn tiếp tục hoạt động. Điều này cho thấy, trong ngắn hạn, quan hệ Mỹ và Cuba khó có khả năng quay lại thời điểm trước ngày 17-12-2016 – “cắt đứt quan hệ ngoại giao”.

Trên các lĩnh vực khác như viễn thông và du lịch, y tế, chính sách của Mỹ đối với Cuba

dưới thời tổng thống D. Trump vẫn được thực hiện. Du khách vẫn có thể đến thăm Cuba. Hai bên duy trì hợp tác chống tội phạm ma túy và tràn dầu, hỗ trợ y tế... Các biện pháp trừng phạt kinh tế vẫn được áp dụng, nhưng Mỹ vẫn là nhà cung cấp thực phẩm và nông sản lớn nhất cho Cuba, với kim ngạch xuất khẩu những hàng hóa đó trị giá 220,5 triệu USD vào năm 2018. Mỹ cũng là nhà cung cấp đáng kể hàng hóa nhân đạo cho Cuba, bao gồm cả thuốc men và các sản phẩm y tế, với tổng giá trị xuất khẩu sang Cuba là 275,9 triệu USD trong năm 2018. Kiều hối từ Mỹ, ước tính khoảng 3,5 tỷ USD cho năm 2017, đóng một vai trò quan trọng trong nền kinh tế do nhà nước kiểm soát của Cuba [9].

Tóm lại, trong chính sách đối với Cuba, chính phủ Mỹ qua các đời tổng thống cho dù đến từ Đảng Dân chủ hay Cộng hòa đều tiếp tục thực hiện chính sách cấm vận đối với Cuba. Do đó, bên cạnh chính sách của quốc gia, các nhà lãnh đạo Cuba cũng kêu gọi sự ủng hộ của quốc tế. Tháng 10-2025, Đại sứ Đặc mệnh toàn quyền Cộng hòa Cuba tại Việt Nam, Ngài Rogelio Polanco Fuentes cho biết Đại hội đồng Liên hợp quốc sẽ thảo luận và bỏ phiếu về nghị quyết *“Sự cần thiết phải chấm dứt lệnh phong tỏa kinh tế, thương mại và tài chính do Hợp chúng quốc Hoa Kỳ áp đặt đối với Cuba”* trong hai ngày 28 và 29-10-2025, đánh dấu lần thứ ba mươi bốn Cuba trình văn kiện kêu gọi Mỹ chấm dứt chính sách bao vây cấm vận kể từ năm 1992 [4].

3. KẾT LUẬN

Trong quá trình triển khai chính sách của Mỹ đối với Cuba dưới thời các tổng thống Mỹ, trong đó có tổng thống Donald Trump, bên cạnh những yếu tố quốc tế và khu vực, tình

hình nội tại của Mỹ và Cuba, chính sách của các đời tổng thống Mỹ cũng như chính sách của các nhà lãnh đạo Cuba, dấu ấn cá nhân của từng vị tổng thống Mỹ cũng như các nhà lãnh đạo Cuba sẽ quyết định mối quan hệ hai nước. Do sự xung đột về lợi ích thực tế, sự bất đồng về ý thức hệ và những vấn đề khác trong lịch sử, chính sách của Mỹ đối với Cuba qua các đời tổng thống Mỹ đều có những thay đổi về biện pháp thực thi, nhưng mục tiêu hầu như không có gì thay đổi. Lệnh cấm vận của Mỹ đối với Cuba chỉ được xóa bỏ khi Cuba đã chuyển sang chế độ dân chủ (theo cách hiểu của Mỹ) và phải chuyển nền kinh tế sang hướng kinh tế thị trường, chấp nhận và phát triển kinh tế tư nhân ở trong nước.

Mỹ và Cuba bình thường hóa quan hệ ngoại giao là vấn đề phù hợp với quy luật phát triển của lịch sử và thời đại. Đó là xu thế toàn cầu hóa và hòa bình, hợp tác, ổn định, phát triển, là xu thế chủ đạo trong quan hệ quốc tế giai đoạn hiện nay. Cho dù còn nhiều trở ngại để có thể tiến tới việc Mỹ xóa bỏ cấm vận hoàn toàn đối với Cuba, nhưng việc Mỹ và Cuba khôi phục quan hệ ngoại giao đã mở ra chương mới cho hòa bình, ổn định và phát triển ở khu vực và thế giới.

Cho tới thời điểm hiện nay, tổng thống Mỹ D. Trump (2017-2021) đã đắc cử tổng thống Mỹ lần thứ bốn mươi bảy (nhiệm kỳ 2021-2025). Những chính sách đối với Cuba mà chính quyền D. Trump đã thực hiện trong quá khứ và đang thực hiện trong hiện tại, cũng như tình hình Cuba và những mối quan tâm từ phía Cuba trong chính sách của Mỹ đối với Cuba, vai trò của cộng đồng người Mỹ gốc Cuba ở Mỹ sẽ là các nhân tố quan trọng tác động đến chính sách của Mỹ đối với Cuba.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Thông tấn xã Việt Nam (2017), *Chính sách mới của Tổng thống Trump khiến quan hệ Mỹ – Cuba trở nên bế tắc*, Tài liệu tham khảo đặc biệt, ngày 23-6-2017.

- [2] Thông tấn xã Việt Nam (2018), *Một số nhận định về dự thảo Hiến pháp mới của Cuba*, Tài liệu tham khảo đặc biệt, ngày 26-8-2018.
- [3] Castro Mariño (2013), *U.S.-Cuban Relations During the Clinton Administration*, New York: Sage Publications, Inc.
- [4] Khắc Kiên (2025), *Chính sách bao vây cấm vận của Mỹ làm Cuba thiệt hại kỷ lục 7,56 tỷ USD*, <https://nhandan.vn/chinh-sach-bao-vay-cam-van-cua-my-lam-cuba-thiet-hai-ky-luc-756-ty-usd-post918715.html>, ngày truy cập: 30-10-2025.
- [5] Bông Mai (2017), *Chính sách mới của Mỹ đối với Cuba: Ngược dòng*, <http://www.nhandan.com.vn/antuong/item/33281002-chinh-sach-moi-cua-my-doi-voi-cuba-nguoc-dong.html>, ngày truy cập: 28-6-2018.
- [6] Carlos Oliva Campos & Gary Prevost (2017), *The Trump Administration in Latin America: Continuity and Change*, Researchgate, https://www.researchgate.net/publication/334411661_The_rump_Administration_in_Latin_America_Continuity_and_Change/link/640674a40cf1030a567a0eb0/download, ngày truy cập: 15-8-2023.
- [7] U.S. Department of State (1996), *Cuban Liberty and Democratic Solidarity (Libertad) Act of 1996*, <https://1997-2001.state.gov/regions/wha/cuba/helms-burton-act.html>, ngày truy cập: 12-6-2022.
- [8] U.S. Department of State (2017), *U.S. Relations with Cuba*, <https://www.state.gov/u-s-relations-with-cuba/>, ngày truy cập: 12-6-2022.
- [9] U.S. Department of State (2019). *U.S. Relations with Cuba*. U.S. Department of State, <https://www.state.gov/u-s-relations-with-cuba/>, ngày truy cập: 12-6-2022.
- [10] The White House (2017), *National Security Strategy of the United States of America 2017*, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, ngày truy cập: 22-5-2020.
- [11] The White House (2017), *Fact Sheet on Cuba Policy*, <https://www.whitehouse.gov/articles/fact-sheet-cuba-policy/>, ngày truy cập: 12-6-2022.